

Справа №
303/4769/22
2/303/793/23

Р І Ш Е Н Н Я
І М Е Н Е М У К Р А Ї Н И

31 січня 2024 року **м. Мукачево**
Мукачівський міськрайонний суд Закарпатської області в складі:
головуючої-судді **Гутій О.В.**
за участю секретаря судового засідання **Зарева А.Ю.**

розглянувши у відкритому судовому засіданні в м.Мукачево цивільну справу за позовом Головка Емілії Володимирівни до Павлова Вадима Семеновича, третя особа: Орган опіки та піклування виконавчого комітету Мукачівської міської ради про позбавлення батьківських прав,-

В С Т А Н О В И В :

Позивач звернулася до суду з позовом про позбавлення батьківських прав Павлова Вадима Семеновича, який є батьком Павлова Дмитра Вадимовича, 28.05.2020 року народження.

В позові зазначає, що вона перебувала у зареєстрованому шлюбі з відповідачем Павловим В.С., який в подальшому рішенням Мукачівського міськрайонного суду від 08.11.2021 року розірвано. Від даного шлюбу у них народився син Павлов Дмитро Вадимович, 28.05.2020 року народження.

Також, рішенням суду від 08.12.2021 року з Павлова Д.В. стягнуто аліменти на утримання сина Павлова Дмитра Вадимовича, 28.05.2020 року народження в розмірі 1/4 частки всіх видів заробітку (доходу), які відповідач сплачує несвоєчасно.

Дитина весь час проживає з матір'ю та перебуває на її утриманні та вихованні. Відповідач у вихованні дитини ніякої участі не приймає, на початку квітня 2021 року відповідач остаточно покинув сім'ю, матеріальної допомоги на утримання дитини не надає, не проявляє батьківської турботи, свідомо ухиляється від виконання свого юридичного обов'язку по вихованню сина. Таким чином просить позбавити відповідача батьківських прав по відношенню до його сина.

Ухвалою Мукачівського міськрайонного суду від 08.06.2023 року заяву представника заявника Мідянки А.А., подану в інтересах Павлова Вадима Семеновича про перегляд заочного рішення по цивільній справі за позовом Головка Емілії Володимирівни до Павлова Вадима Семеновича, третя особа: Орган опіки та піклування виконавчого комітету Мукачівської міської ради про позбавлення батьківських прав – задоволено, заочне рішення Мукачівського міськрайонного суду Закарпатської області від 10.10.2022 року скасовано та призначено справу до розгляду за правилами загального позовного провадження.

Ухвалою Мукачівського міськрайонного суду від 13.09.2023 року закрито підготовче провадження у справі за позовом Головка Емілії Володимирівни до Павлова Вадима Семеновича, третя особа: Орган опіки та піклування виконавчого комітету Мукачівської міської ради про позбавлення батьківських прав та призначено справу до судового розгляду по суті.

Ухвалою Мукачівського міськрайонного суду від 18.12.2023 року зобов'язано орган опіки та піклування виконавчого комітету Мукачівської міської ради надати суду письмовий висновок щодо розв'язання спору на підставі відомостей, одержаних у результаті обстеження умов проживання дитини, батьків, а також на підставі інших документів, які стосуються справи до 15 січня 2024 року.

Позивач в судові засідання не з'явилася, про час та місце розгляду справи повідомлялася належним чином, однак подала заяву, в якій просила розглядати справу без її участі, позовні вимоги підтримала у повному обсязі та просила їх задоволити, проти заочного рішення не заперечила.

Відповідач Павлов В.С. в судові засідання не з'явився, про час та місце розгляду справи повідомлявся належним чином, представник відповідача подав заяву, в якій просив розглядати справу без участі відповідача. В заяві про перегляд заочного рішення, представник посилається, що 04.03.2022 року Павлов В.С. був призваний Вінницьким ТРТЦК та СП в рамках мобілізації та проходив військову службу в ЗСУ на посаді матрос в/ч А 0216. Крім того вказує, що у справі відсутні жодні докази застосування до нього будь-яких заходів впливу з боку органів внутрішніх справ, накладення адміністративної відповідальності, бесіди, попередження з боку органів опіки та піклування, а відтак вважає, що позовні вимоги є безпідставними та необґрунтованими.

Представник третьої особи в судові засідання не з'явився, про час та місце розгляду справи повідомлявся належним чином, подав до суду заяву про розгляд справи у їх відсутності. Крім того, зазначив, що на сьогоднішній день орган опіки та піклування виконавчого комітету Мукачівської міської ради не має можливості за нововиявленими обставинами взяти пояснення та обстежити умови проживання дитини Павлова Д.В., оскільки мати з дитиною за даною адресою відсутні.

Дослідивши матеріали справи, суд приходять до такого висновку.

Цивільне судочинство здійснюється на засадах змагальності сторін, які на свій розсуд розпоряджаються процесуальними правами, реалізують право на судовий захист; кожна сторона зобов'язана належно довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог або заперечень, обов'язок доказування позову лежить на позивачеві; доказування не може ґрунтуватися на припущеннях; зловживання процесуальними правами недопустиме (ст. 20 ч. 1 ЦК України, ст.ст. 12, 13, 44, 76-82 ЦПК України). Предметом доказування є обставини, що підтверджують заявлені вимоги чи заперечення або мають інше значення для розгляду справи і підлягають встановленню при ухваленні судового рішення (ст. 77 ч. 2 ЦПК України). Про задоволення позову рішення може бути прийняте лише за умови обґрунтованості та доведеності позовних вимог (ст.ст. 89, 263-265 ЦПК України).

Судом встановлено, що сторони перебували у зареєстрованому шлюбі, який рішенням Мукачівського міськрайонного суду від 08.12.2021 року розірвано, стягнуто з Павлова Д.В. аліменти на утримання сина Павлова Дмитра Вадимовича, 28.05.2020 року народження в розмірі 1/4 частки всіх видів заробітку (доходу) (а.с. 10-12, том 1).

Матеріалами справи встановлено, що сторони є батьками малолітнього сина Павлова Дмитра Вадимовича, 28.05.2020 року народження, що підтверджується свідоцтвом про народження серії І-ФМ № 477183 від 06.06.2020 року (а.с.8, том 1).

Відповідно до довідки про реєстрацію місця проживання особи від 11.06.2020 року № 246/02-20 Павлов Дмитро Вадимович, 28.05.2020 року народження зареєстрований за адресою: с.Ключарки, вул. Я.Мудрого, 58 (а.с. 9, том 1).

Відповідно до розрахунку заборгованості по аліментам від 13.07.2022 року № 68048681/14 заборгованість Павлова В.С. по сплаті аліментів за виконавчим листом № 303/7688/21 від 08.12.2021 року на утримання Павлова Дмитра Вадимовича, 28.05.2020 року народження станом на 13.07.2022 року становить 27 999,78 грн. (а.с. 14, том 1).

Відповідно до витягу з рішення виконавчого комітету Мукачівської міської ради від 21.06.2022 року № 259 «Про визначення місця проживання дітей» вирішено визначити місце проживання Павлова Дмитра Вадимовича, 28.05.2020 року народження за місцем проживання матері дитини, Головка Емілії Володимирівни в будинку № 58 по вул. Я.Мудрого в с.Ключарки, Мукачівського району (а.с. 16, том 1).

З акту обстеження умов проживання у будинку № 58 по вул. Я.Мудрого в с.Ключарки, Мукачівського району № 604 від 06.09.2022 року вбачається, що

Павлов Дмитро Вадимович, 28.05.2020 року народження повністю матеріально забезпечений, умови для навчання, відпочинку та розвитку задовільні, санітарно-гігієнічні норми дотримані повністю (а.с 50, том 1).

Згідно із висновком за № 3253/01-36/42-22 від 14.09.2022 року орган опіки та піклування Мукачівської міської ради вважає за доцільне позбавити батьківських прав Павлова Вадима Семеновича, 03.05.1981 року народження по відношенню до його сина - Павлова Дмитра Вадимовича, 28.05.2020 року народження (с. 49, том 1).

З долучених до заяви про перегляд заочного рішення документів судом встановлено, що з 06.03.2022 року Павлов В.С. був призваний Вінницьким ТРТЦК та СП в рамках мобілізації та проходить військову службу в ЗСУ на посаді матрос в/ч А 0216 (а.с.109-111, том 1).

Відповідно до розрахунку заборгованості згідно до виконавчого листа № 303/7688/21 виданого 08.12.2021 року Мукачівським міськрайонним судом, залишок заборгованості Павлова В.С. станом на 02.05.2023 року становить – 0,00 гривень (а.с. 123, том 1).

Також з доданих документів, вбачається, що Павлов В.С. під час проходження військової служби отримав поранення та перебуває на лікуванні у відділенні КНП «Хмельницька обласна лікарня» Хмельницької обласної ради (а.с.197-204, том 1).

Вирішуючи даний спір, суд зазначає наступне.

Підстави позбавлення батьківських прав передбачені частиною першою статті 164 СК України. Зокрема, пунктом 2 частини першої статті 164 СК України визначено, що мати, батько можуть бути позбавлені судом батьківських прав, якщо вона, він ухиляються від виконання своїх обов'язків по вихованню дитини. Тлумачення пункту 2 частини першої статті 164 СК України дозволяє зробити висновок, що ухилення від виконання своїх обов'язків по вихованню дитини може бути підставою для позбавлення батьківських прав лише за умови винної поведінки батьків, свідомого нехтування ними своїми обов'язками. Ухилення батьків від виконання своїх обов'язків має місце, коли вони не піклуються про фізичний і духовний розвиток дитини, її навчання, підготовку до самостійного життя, зокрема: не забезпечують необхідного харчування, медичного догляду, лікування дитини, що негативно впливає на її фізичний розвиток як складову виховання; не спілкуються з дитиною в обсязі, необхідному для її нормального самоусвідомлення; не надають дитині доступу до культурних та інших духовних цінностей; не сприяють засвоєнню нею загальнонавчальних норм моралі; не виявляють інтересу до її внутрішнього світу; не створюють умов для отримання нею освіти.

Указані фактори, як кожен окремо, так і в сукупності, можна розцінювати як ухилення від виховання дитини лише за умови винної поведінки батьків, свідомого нехтування ними своїми обов'язками.

Позбавлення батьківських прав є виключною мірою, яка тягне за собою серйозні правові наслідки як для батька (матері), так і для дитини (стаття 166 СК України).

Таким чином, позбавлення батьківських прав допускається лише тоді, коли змінити поведінку батьків у кращу сторону неможливо, і лише при наявності вини у діях батьків.

Європейський суд з прав людини у справі «Хант проти України» від 07 грудня 2006 року (заява № 31111/04) наголошував на тому, що питання сімейних відносин має ґрунтуватися на оцінці особистості заявника та його поведінці. Факт заперечення заявником проти позову про позбавлення його батьківських прав також може свідчити про його інтерес до дитини (параграф 57, 58).

При вирішенні питання щодо позбавлення батьківських прав необхідно впевнитися не лише в невиконанні батьком обов'язків по вихованню, а також встановити, що батько ухиляється від їх виконання свідомо, тобто, що він систематично, незважаючи на всі заходи попередження та впливу, продовжує не виконувати свої батьківські обов'язки.

Позбавлення батьківських прав відноситься до крайньої міри відповідальності, а це означає, що застосовується ця міра судом тоді, коли всі інші засоби впливу виявилися безрезультатними.

Позивач в підтвердження позовних вимог про позбавлення батьківських прав, посилається на те, що відповідач жодного з покладених законом на нього як батька обов'язків не виконує, не приймає участі у вихованні сина, вже тривалий час не бачиться та не спілкується з ним, не цікавиться його станом здоров'я, не сплачує аліменти.

Разом з тим, із долучених представником відповідача доказів вбачається, що позивач має намір та бажання спілкуватись з сином, однак на даний час в нього виникають труднощі у спілкуванні з ним через перебування відповідача на військовій службі, також заборгованості по сплаті аліментів не має.

Таким чином, судом не встановлено, що відповідач є особою, яка свідомо, умисно ухиляється від виконання своїх батьківських обов'язків. Не підтверджено належними доказами те, що до відповідача застосовувалися заходи впливу у вигляді попередження з боку органів внутрішніх справ, накладення адміністративної відповідальності, бесіди, попередження з боку органу опіки та піклування, органів місцевого самоврядування.

Враховуючи зазначене, суд вважає, що позбавлення батьківських прав за відсутності підстав для цього з причин недоведеності, може вплинути на права та інтереси дитини.

Відповідач в міру своїх об'єктивних можливостей намагається забезпечити сину все необхідне та виявляє інтерес до нього. Батько дитини бажає спілкуватись з ним та піклуватись про нього, проти позбавлення його батьківських прав заперечує.

Зазначені фактори в сукупності, на думку суду, можна розцінювати як такі, що доводять відсутність факту ухилення відповідача від виховання дитини, а також доводять відсутність факту свідомого нехтування відповідачем своїми батьківськими обов'язками.

Аналізуючи встановлені факти у контексті позбавлення батьківських прав, суд виходить, що позбавлення батьківських прав на дитину вже несе в собі негативний вплив на свідомість дитини, та застосовувати цей захід слід як крайню міру впливу та захисту прав дитини.

Аналогічний правовий висновок викладений Верховним Судом у постановках, зокрема: від 29 квітня 2020 року у справі N 522/10703/18 (провадження N 61-4014св20), від 13 квітня 2020 року у справі N 760/468/18 (провадження N 61-8883св19), від 11 березня 2020 року у справі N 638/16622/17 (провадження N 61-13752св19), від 23 грудня 2020 року у справі N 522/21914/14 (провадження N 61-8179св19), від 17 червня 2021 року у справі N 466/9380/17 (провадження N 61-2175св20), від 10 листопада 2021 року у справі № 309/556/17 (провадження № 61-14124 св 21), від 23 травня 2022 року у справі № 752/26176/18 (провадження № 61-16697 св 21), від 02 серпня 2022 року справа № 743/269/21, провадження № 61-18133св21.

Згідно з частиною третьою статті 12, частиною першою статті 81 ЦПК України кожна сторона повинна довести обставини, які мають значення для справи і на які вона посилається як на підставу своїх вимог або заперечень, крім випадків, встановлених цим Кодексом.

За встановлених у справі обставин, суд вважає, що позбавлення батьківських прав є крайнім заходом, необхідність застосування якого за обставинами цієї справи не доведено; належних та допустимих доказів умисного та свідомого ухилення Павловим В.С. від виконання своїх батьківських обов'язків щодо виховання дитини, які могли б бути законною підставою для позбавлення його батьківських прав, позивачем не надано.

За обставин недоведеності свідомого нехтування відповідачем своїми батьківськими обов'язками, а також враховуючи те, що батько дитини заперечує проти позбавлення його батьківських прав, бажає брати участь у вихованні та спілкуванні з сином, суд дійшов висновку про відсутність правових підстав для позбавлення його батьківських прав.

Європейський суд з прав людини вказав, що хоча пункт 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод зобов'язує суди обґрунтовувати свої рішення, його не можна тлумачити як такий, що вимагає детальної відповіді на кожен аргумент. Міра, до якої суд має виконати обов'язок щодо обґрунтування рішення, може бути різною в залежності від характеру рішення (рішення у справі «Серявін та інші проти України», заява № 4909/04, від 10 лютого 2010 року).

Оскільки суд прийшов до висновку про відсутність підстав для задоволення позову, підстав для розподілу судових витрат, понесених у зв'язку з розглядом справи у суді немає.

Керуючись ст.ст. 4, 12, 13, 77, 81, 89, 141, 259, 263, 264, 265, 268, ЦПК України, ст.ст.164, 165, 166 Сімейного Кодексу України, суд,

У Х В А Л И В :

В задоволенні позову Головка Емілії Володимирівни до Павлова Вадима Семеновича, третя особа: Орган опіки та піклування виконавчого комітету Мукачівської міської ради про позбавлення батьківських прав – відмовити.

Рішення суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги, якщо апеляційну скаргу не було подано. У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після розгляду справи апеляційним судом.

На рішення суду може бути подана апеляційна скарга до Закарпатського апеляційного суду протягом тридцяти днів з дня його проголошення.

Позивач: Головка Емілія Володимирівна, 12.08.1983 року народження, (ідентифікаційний номер 3053900160), с.Ключарки, вул. Я.Мудрого,58.

Відповідач: Павлов Вадим Семенович, 03.05.1981 року народження, зареєстрований за адресою: с.Стогнії, вул. Лісова,1, Богодухівського району, Харківської області.

Третя особа: Орган опіки та піклування Мукачівської міської ради, м. Мукачево, площа Духновича,2.

Рішення суду виготовлено 31 січня 2024 року.

Головуюча

О.В.Гутій